

KUSTBON

== Tidning för svenskarna i Estland ==

Årg. II.

Onsdagen den 10 september 1919.

Nº 19.

Redaktionens adress: Reväl, Riddaregatan 3.

De svenska sommarkurserna i Hapsal 1919.

Då nu de svenska sommarkurserna, som vid sidan av de estniska på statens initiativ och bekostnad försiggått i Hapsal, äro slut, skulle jag gärna vilja säga några ord därom.

Kurserna besöktes av svenska folkskollärare och lärarinner från de svenska öarna invid Hapsal. Deltagarna utgjordes av 15 pers. och intresset för ämnena var synnerligen stort. Ämnena voro fyra: Svensk grammatik, skriftliga arbeten, välläsning och litteratur-historia. Med Sundens grammatik som grund arbetades det flitigt för att på denna korta tid få en grundlig inblick i den svenska grammatiken. Våra härliga svenska dikter förelästes eller lästes av de lärande, och det är ett nöje att kunna konstatera, att de flesta därav gjorde ett djupt intryck på deltagarna. Uppsatser skrevos och kommo därvid många vackra tankar till uttryck. Beundransvärd är därvid kärleken till allt svenskt, framförallt till vårt svenska språk. — Även på litteratur-historiens område fingo de besökande en överblick av våra svenska skalders jämte deras arbets- och levnads-historier. Detta är i korta drag kursernas arbetspensum.

Vid slutet av kurserna anordnades söndagen den 24 aug. en synnerligen lyckad fest i Kursalen i Hapsal.

Den första delen av programmet var ägnad den estniska körsången. Gripande, vemodiga sånger sjöngos av klangfulla stämmor under ledning av den fint musikaliske herr Kreek. Den andra avdelningen upptogs av ett estniskt drama, utomordentligt väl spelat. Den sista delen av

Till följd av ekonomiska orsaker utgives nästa nummer efter två veckor, onsdagen den 24 september.

programmet tillhörde oss svenskar. Där ha vi att anteckna nätta duetter utförda av fr. P. samt svenska folkdanser, dansade av kursdeltagarna. Där dansades Östgötapolka med liv och lust och just genom dessa folkdanser kommer den för svenskarna så egna lustigheten till uttryck. Sedermera vidtog en glad samvaro, som räckte till den tidiga morgonstunden, då vi i den härligt uppgående morgonsolens ljus, glada och nöjda vandrade hemåt.

Till slut några ord om den avslutningsfest, som kursdeltagarna anordnat inom Hapsals gamla slottsruin, således på historisk mark. Det var ett äkta svenskt förmiddagskaffe. Kl. 11 samlades deltagarna med gäster ungefär 24 pers. Först förtärdes det härliga kaffet med dito dopp, där-efter dansades några ringlekar och till slut föredrog herr Axel Lord sitt drama om „Envar“. Detta drama, skrivet efter en gammal saga, vittnar om stor begåvning, och det var högst intressant att höra det uppläsas.

Samkvämet utmärkte sig genom en hjärtlig varm stämning, som genom många tal kom till uttryck.

Men så gälde det att skiljas, för att var och en på sin plats verka för vår svenska sak. Må det förlänas oss alla att ha framgång i vårt arbete för vår och våra barns lyckliga framtid. — Sent skola väl dessa angenäma veckor glömmas av dess deltagare.

H. B—e.

En hälsning från Sverige.

(För „Kustbon“).

Hör, systrar, bröder av samma ätt,
som leva skilda från Norden,
mottag en hälsning på detta sätt
från urgamla fosterjorden!
Vi veða delvis, hur svårt ni har
att svenska språket bevara,
som varit edert se'n forna da'r
men nu tycks vara i fara.

— Misströsta icke, i farans stund
låt ej heller modet falla!
Vi vilja utav vårt hjärtas grund
den högste hjälpar'n åkalla
samt genom gåvor er lämna stöd,
att rätt och sanning beskydda. —
Må ljuset driva bort sorg och nöd
från mängen fattigmans hydda!

Malmö, i augusti 1919.

J. Christensson.

Konstituerande Församlingen.

I Nationalförsamlingen behandlas f. n. agrarfrågan vid andra läsningen. Frågan omfattas med stort intresse av alla partier och flera talare yttra sig i frågan. Olika förslag framläggas till omröstning. En del §§ kompletteras, andra utelämnas. Stundom övergår det till strom, så att talmannen hela tiden får ringa med sin klocka.

Synnertigen stormigt var sammanträdet den 29 augusti, då § 1 behandlades, vilken § säger, att för bildandet av en statlig jordreserv övertagas alla inom gränserna av Republiken Eesti befintliga gods och jordar jämte till dem hörande nödiga inventarier.

Till nämnda § hörde en andra anmärkning, som gick ut på att skydda böndernas jord. Men då så många förslag ang. jordens storlek, som icke finge indragas av staten, gjordes och varje parti röstade endast för sitt förslag, så kom det så illa ut att alla förslag „genomfullo“, och enl. den nya lagen skulle även alla bondjordar övertagas. Arbetarpartiet och socialdemokr. skyndade sig dock att förklara, att de vid 3 läsningen skulle göra nödiga ändringar för bondjordarnas bibehållande, men hela högern lämnade salen.

Svenska Estland.

Pastor Nils Linderstam, som f. n. tjänstgör på Runö, har av Årkebiskopen i Uppsala utnämnts till präst för de svenska sjömännen i Reval och samtidigt även som pastor vid St. Mikaelis, svenska församlingens, kyrka härstädes. Tjänsten tillträdades av hr Linderstam från den 1 oktober.

En delegation från Runo uppvaktar Eestis regering.

Under dagarna ha två män från Runö rest hit till Reval för att uppvakta Eestis regering och få en del för Runö viktiga frågor utredda.

Söndagen den 7 augusti invigdes pastor Karl Malm i sitt ämbete som kyrkoherde i Ormsö svenska församling av prosten Plaath på svenska språket, varvid pastor v. z. Mühlen från Hapsal var närvarande som assisterande.

Sverige och Finland.

Mariefredskonferensen.

Aftonbladets veckoupplaga skriver den 27 augusti om konferensen följande:

Den estlandssvenska ungdomsrörelsen hade i redaktör Mathias Westerblom en lycklig förespråkare. Genom sitt glada och hurtiga väsen, sin spontana hjärtegodhet tillvann sig hr Westerblom allas förtroende. Hans av värme och hänförelse genomandade hälsningsanförande på konferensen höra till de starkaste intrycken nu efteråt. Efter W:s redogörelse för läget i Estland utlovades pekuniär hjälp såväl från Riksförsamlingen i Göteborg som från „Svenska folkskolans vänner“ i Finland.

Nedanstående resolution antogs därjämte på förslag av lektor Pontän:

„Efter att ha åhört redogörelsen för Estlandssvenskarnas kulturella strävanden i detta nu, önskar konferensen framhålla det såsom svenskarnas i Sverige och Finland gemensamma plikt och deras hederssak att Estlandssvenskarnas kulturella behov bliva tillgodosedda såväl ekonomiskt som i fråga om arbetskrafter.“

Politisk överblick.

Under förra veckan lyckades fienden i Pleskau-riktningen undantränga våra trupper, som drogo sig tillbaka till Isborsk, där de under hela tiden varit befästa. Staden Pleskau däremot övergick i fiendens händer. Detta var den viktigaste händelsen under denna vecka.

Under den gångna veckan har ställningen på såväl våra som Nordarméns frontdelar varit oförändrad. Endast sällan gjordes från vår och fiendens sida några anfall med avsikt att spana. Vår och Nordarméns ställning är såsom förut på alla frontavsnitt mycket god, meddelas enligt „Södur“.

Strödda meddelanden.

Lettska pressbyrån meddelar: Den 10 sept. samlas premiärministrarna från Latvien, Eesti och Lithanen samt andra riket till Riga för behandling av viktiga politiska frågor. Rådplägningen anses bliva av mycket stor betydelse.

London, 8 sept. „Daily Chronicle“ anser och fordrar från sin sida, att Eestis självständighet borde erkännas.

Tyskbalterna understöda Estlands självständighet.

Vid konstituerande församlingens sammanträde den 29 augusti uppläste deputeraden Bock å tyska partiets vägnar en deklARATION, däri säges:

Vi tyskbalter undertecknade på sin tid icke proklamationen om Estlands självständighetsförklaring, emedan vi icke kunde godkänna dess motivering, som riktade sig mot tyskbalterna. Och då tyskbalterna därför i konstituanten och i tidningspressen beskyllas för att motarbota Estlands självständighet, så avgiva vi å våra egna samt å det tyskbaltska partiets vägnar följande högtidliga förklaring: Vi förena oss om den i konstituerade församlingens självständighetsförklaring uttryckta fasta viljan, att Estland skall vara en självständig och oberoende demokratisk republik. Samtidigt betona vi, att vi Estlands tyskbaltska invånare, i det vi påtaga oss alla för-

pliktelse som medborgarskap i denna stat pålägger oss, å vår sida också fordra att bliva delaktiga av alla de rättigheter, som tillkomma varje fri medborgare i Estland.

102 kommunister, som på fackföreningarnas kongress godkändt diktatur-resolutionen, hänts raka vägen till Råds-Ryssland.

Sedan majoriteten inom fackföreningarnas kongress söndag den 31 augusti antagit en resolution mot den parlamentariska regeringen och godkändt ett förslag om införande av diktatur, på grund varav omkring hundra medlemmar av kongressen lämnat församlingen, omringade avdelningar av militären och skyddskåren kongressens hus. En representant för regeringen avbröt kongressen, och namnen på de i lokalen varande upptogos. Ett hundratal ställdes under bevakning. Kl. 2 på natten fördes fångarna i grupper till Walks station och placerades å ett därvarande extra tåg, som omedelbart avgick till rikets östgräns. Stämningen bland fångarna var i början mycket tryckt, då man trodde sig transporteras till något fångläger. Men stor blev fångarnas förvåning, då de erforo, att de skulle utvisas till den ryska rådsrepubliken, kommunisternas paradiset. Bland de utvisade befunno sig bl. a. medlemmen av Estlands lantdag, advokaten Maasik, läkaren Rebane, ordföranden i fackföreningarnas centralförbund Hannus ävensom övriga medlemmar i fackföreningarnas centralstyrelse. Sammanlagt utvisades 102 personer.

Till Kustbons Redaktion.

Under rubriken „Vår ståndpunkt“, Kustbon nr 18, klagar Redaktionen över orättvisa beskyllningar för sympatier för högerpartier och baronvänlighet samt att tidningen tyvärr fått fiender bland våra egna landsmän. Våra svenskar uppmannas åsidosätta mindre viktiga tvistepunkter och vara eniga, då det gäller tillvaratagandet av gemensamma intressen. Rätt så! Kustbon är avsedd vara vårt samlingsorgan, vara allas vårt gemensamma skötebarn, ej gå vissa partiets eller enskilda personers ärenden. I allmänna frågor har den att rätta sig efter Svenska Folkpartiets program. Kustbon och Sv. Folkpartiet äro såle-

des samlingsplatserna för alla svenskar, oberoende av enskilda landsmäns politiska och andra uppfattningar. Men för att Kustbon t. ex. skall kunna fylla denna sin uppgift måste den vara nog vidhjertad giva rum för uttalanden, vilka kunna vara avvikande från Redaktionens uppfattningar om rätt och orätt, passande eller opassande. Får en medarbetare gång på gång sina artiklar kasserade såsom ej motsvarande Redaktionens ideal, må man ej undra över, att det blir splittring i stället för samling. Låt olika meningar i tidens frågor brytas på Kustbons spalter, låt läsarna själva värdesätta de olika skribenterna, deras meningar och uppträdande. Låt Kustbon återspegla de olika tankeskiftningarna i folkets själ, ej bara sälla allt genom Redaktionens föreställningar om gott och ont. Då kommer vårt organ att uppbäras av ett allmännare intresse än vad den nu kan glädjas åt. Kustbon är vårt ända och allas organ, därför skall den även tillmötesgå alla rymliga anspråk på användandet av dess spalter. Och i sina ledande och inledande artiklar kunde Redaktionen använda ett mera tydligt språk, som ej gäve anledning till beklagliga missförståelser och gissningar. Därigenom skulle ingenting förloras i arbetet för våra svenskars uppfostran och förädling, som Redaktionen säger vara tidningens syftemål. Rum för alla! Då blir det också större samling kring vårt kära svensk banér.

Ormsö d. 30 aug. 1919.

Joel Nyman.

Redaktionens anmärkning. Goda råd! Vi ha också så långt som möjligt sökt tillmötesgå anspråket „rum för alla“ i Kustbons spalter, helst som estlandssvenskarne icke ha något annat organ, där de kunna uttala sina tankar, men redaktionen kan ändå icke avsäga sig rättigheten att göra en viss urskilning med avseende på användandet av olika korrespondenters insända material. Det är ju naturligt, huru vidhjertade vi än vore, och om vi än t. o. m. sökte segla utan viss politisk kurs. Men, som sagt, vårt huvudmål är svenskheten, som glädjande nog kan förena alla svenskar trots olika politiska åsikter.

Redaktionen.

Svenskheten på Wormsö.

(För Kustbon).

I saltan Östersjö
ej långt från Estlands stränder,
där finns en liten ö
med svenska folkets fränder.
Där vördas än i dag
vårt Sverges stortids ära,
där byggts en egen lag
att barnen svenskhet lära.

Honnör för denna gamla stam
så långt från fosterjorden!
De äro svenskar mer minsann,
än mången svensk i Norden;
de kuvats, plågats många är
av främmande barbarer,
men ändock fast dess svenskhet står;
de trotsat tidens faror.

Säg, Ädla Sveas söner,
som leva uti frid,
hör bröders ömma böner
om hjälp i orostid;
de hotas att slås neder
och svensk kultur med dem,
låt rädda Sverges heder,
skänk dem ditt stöd, min vän!

J. Christensson.

Prenumerera på

KUSTBON,

Estlands svenskarnes egen tidning, som utkommer en gång i veckan.

Prenumerationen å tidningen sker hos redaktionen, Riddaregatan 3, Reval, i bygderna hos ombudsmännen och i Sverige hos skriftställare J. Blees, David Bagaresgatan 10, Stockholm samt herr L. Hammargren, Riksbanken, och Missionsbokhandeln, Södra Förstadsgatan 4, Malmö.

Priset på „Kustbon“ är i Estland och Finland Mk. 1:50 pr. månad i Sverige Kr. 0:75 pr. månad, postarvodet i båda fallen inberäknat. Från 1 augusti till årets slut kostar tidningen Mk. 6: — eller Kr. 3: —

Sprid tidningen, samla prenumeranter, sälj lösnummer.
Redaktionen.